

20 let svobody: „Češi se Slováci stále soupeří,“ říká Eduard Kukan

02.Června 2009 Jiří Kozák

První ze série přednášek na téma „20 let svobody, 10 let CEVRO“ se uskutečnila první květnové pondělí v útrobách vysoké školy CEVRO Institut. V rámci nich bude CEVRO každý měsíc nabízet přednášku se zajímavou osobností uplynulých dvaceti let a oslavy vyvrcholí v listopadu velkou konferencí o dvaceti letech svobody v České republice. První pozvání na diskusní večer přijal někdejší ministr zahraničí Slovenska a dnešní místopředseda SDKÚ-DS Eduard Kukan.

Tématem přednášky zkušeného slovenského diplomata se stalo dvacet let svobodné zahraniční politiky Slovenska a role malých států v zahraniční politice obecně. Bývalý velvyslanec Československa při OSN a několikanásobný ministr k tomu byl více než povolnou osobností.

První problém, který musela československá diplomacie po nabytí svobody řešit, byl odsun sovětských vojáků a uspořádání státu (včetně tzv. pomlčkové války), skutečný test diplomatických dovedností však nastal pro Eduarda Kukana až po rozdělení Československa na dva samostatné státy. Jak sám vzpomíná, „Slovensko bylo tehdy zaostalou zemědělskou zemí, kde se pasou ovečky,“ a jako takové muselo o své pozice v mezinárodní politice tvrdě bojovat. „Česká republika vycházela ze dvou komplementárních výhod – měla ze společného státu již vybudovány instituce a v zahraničí se těšila věhlasu osobnost Václava Havla. To Slovensko nemělo,“ vzpomíná Kukan na tehdejší počátek soupeření dvou středoevropských republik. A to nejhorší na Slovensko teprve čekalo.

V roce 1994 se totiž podruhé ujal vlády Vladimír Mečiar a pro Slovensko nastala mezinárodně-politická izolace. Ta se projevila například při rozšiřování NATO. „Zatímco Češi byli přijati a o dalších zemích se uvažovalo, Slovensko nebylo ve zprávě vůbec zmíněno, a to je v mezinárodních kruzích největší potupa,“ uvedl Kukan. Izolaci Slovenska na mezinárodní scéně naštěstí již po čtyřech letech uřadilo vítězství demokratických stran ve volbách v roce 1998. „Tehdy se nebojovalo o změnu vládu, ale změnu režimu,“ vzpomíná na hektické období místopředseda Kukan.

Členství v OECD, NATO, EU

S nástupem vlády Mikuláše Dzurindy se Slovensko plně zapojilo do západoevropských struktur. Stalo se členem OECD, NATO a později EU. To pro Slovensko získalo prestižní nádech. „Stále v našem podvědomí zůstává rivalita a touha být minimálně stejně dobří jako Češi. Proto jsme usilovali, abychom do EU vstupovali společně. To se nakonec podařilo,“ připomněl Kukan.

Samostatnou kapitolu své přednášky věnoval místopředseda SDKÚ-DS česko-slovenským vztahům. Dotkl se mimo jiné vymezování státních hranic. „Zatímco Češi chtěli vybudovat standardní režim a ospravedlňovali to Schengenským systémem, my jsme záležitost chtěli nechat přirozenému vývoji,“ vysvětlil Eduard Kukan. Podle jeho názoru rozdělení paradoxně přispělo k nadstandardním

vzájemným vztahům: „Dnes se už Slováci nemůžou vymlouvat, že jim někdo křivdí,“ rozesmál slovenský politik poněkolkáté během večera slušně zaplněný sál.

Krátce se vyjádřil i ke slovensko-maďarským vztahům, kde preferuje udělat tlustou čáru za minulostí a vyjednávat s čistým štítem. Vzpomněl mimo jiné i stále nevyřešenou otázku Gabčíkova.

Malé státy by měly mít kvalitní diplomaty a ochotu ke konsensu

Eduard Kukan se v přednášce dotkl i vnitropolitické slovenské situace a role malých států v zahraniční politice. Na dnešní Ficově vládě nenechal nit suchou. „Cena za tuto vládu bude příliš vysoká,“ uvedl a zmínil Ficovu tendenci permanentně vést volební kampaň a nemožnost diskuse. Směr podle něj na politické scéně ztrácí partnery, a proto se snaží vytvořit kvaziopoziční stranu, o kterou by se v budoucnu opíral. Kajícně však přiznal, že Ficově straně nahrává do karet roztržitost opozice, která podle Kukana bude i v budoucnu pokračovat. „Strany nadřadily své vlastní zájmy nad zájem celku,“ konstatoval.

Pozice malých států na mezinárodní scéně je posuzována zejména podle kvality představitelů v mezinárodních organizacích a schopnosti konsensu, prohlásil Kukan. Proto také kritizoval svržení české vlády v době předsednictví EU, které uvedené teze popírá. „Někteří politici nadřadili osobní zájem nad zájem státu. Pokud dostane malý stát možnost prezentovat se, měli by se politici dohodnout a využít toho. Svržení bylo špatné a dalo bohužel za pravdu Sarkozymu, že malý stát Evropskou unii řídit nedokáže,“ uvedl slovenský opoziční politik k české realitě. Ministři úřednické vlády podle něj nebudou mít na mezinárodní scéně váhu.

Eduard Kukan v závěru odpovídal na otázky diváků. Uvedl například, že nepokládá za pravděpodobnou reformu Rady bezpečnosti ani Valného shromáždění OSN. Podle něj na ní není zájem, ačkoliv on sám by se jí nebránil. Reforma by obsahovala například přijetí Německa a Japonska jako stálých členů Rady bezpečnosti či rozšíření počtu jejích členů.